

dS + OPINIE

PRENATALE TESTS EN EVENWICHTIG DENKEN

Hoe minder zorg nodig is, hoe beter die zorg zal zijn

25 FEBRUARI 2015 OM 03:00 UUR | Etienne Vermeersch

We proberen al jaren om het aantal handicaps door auto-ongevallen te verminderen, maar dat betekent toch niet dat wie zo'n handicap oploopt, geen zorg meer krijgt? Parallel daarmee begrijpt **Etienne Vermeersch** niet wat je erop tegen kunt hebben dat moeders het syndroom van Down proberen te vermijden.

'Kinderen met een handicap kunnen een gelukkig leven leiden, maar de kans op lijden is groter.' Rob Huibers/hh

Wie? Filosoof, hoogleraar emeritus en ere-vice-rector (UGent).

Wat? Vrouwen die na een onheilspellende prenatale test toch geen abortus willen, verdienen alle respect. Maar dat betekent niet dat wie wel tot zwangerschapsonderbreking overgaat, complexen aangepraat moeten worden.

De opinie van Jo Lebeer (DS 17 februari) (http://www.standaard.be/cnt/dmf20150216_01532371) toont aan dat een belangrijk aspect van de discussie over abortus na een prenatale test tot nu toe ondergesneeuwd is gebleven. Zijn beschamende ‘reductio ad Hitlerum’ van deze problematiek (‘massale exterminatie’), maakt duidelijk dat het onderscheid tussen een mens en een foetus hem totaal ontgaat.

Een verpletterende meerderheid van de wereldbevolking leeft in landen waarin verschillende vormen van abortus zijn toegestaan. Dat betekent dat die wetgevingen wel degelijk een onderscheid maken tussen enerzijds een kind dat levend en levensvatbaar ter wereld komt, en anderzijds een embryo of een foetus. In het eerste geval is het wezen in de mensengemeenschap opgenomen, in het tweede geval (nog) niet. Dat betekent niet dat men helemaal geen waarde toekent aan een embryo, maar wel dat die waarde een kenmerk is dat langzaam toeneemt naarmate het de veertig weken benadert. Door afstand te nemen van het simplistische alles-of-nietsdenken en door in te zien dat zich hier een graduele ontwikkeling voordoet, kan men de mate van beschermwaardigheid van een embryo of foetus afwegen tegen de ernst van de mogelijke handicaps die het toekomstig kind boven het hoofd zouden hangen.

Ik had ooit een discussie met een leidende figuur van een zelfhulpgroep van ouders die een kind met spina bifida hebben. Hij vond dat mijn visie op de toelaatbaarheid van abortus in zo’n context de menselijke waardigheid van die kinderen in het gedrang bracht. Hij beweerde ook dat die een even gelukkig leven kunnen leiden als andere kinderen.

Toen vroeg ik hem of hij het innemen van foliumzuur door zwangere vrouwen toejuichte (dat vermindert de kans op spina bifida, zie ook ‘Moederschap begint al voor de zwangerschap’, DS 23 februari (http://www.standaard.be/cnt/dmf20150222_01542560)). Dat was voor hem vanzelfsprekend. Wij vonden het dus allebei beter de geboorte van zo’n kind te vermijden. Ons meningsverschil lag blijkbaar niet in de evaluatie van deze handicap, maar in onze visie op het statuut van embryo en foetus.

Toegepast op het syndroom van Down is het toch evident dat, als er een vergelijkbare pil zou bestaan om de geboorte van zo’n kind te vermijden, alle redelijke toekomstige moeders die pil zouden nemen.

De opvatting dat zo’n inzicht ertoe zal leiden dat mensen zich minder zullen inzetten voor Downkinderen als ze toch geboren worden, ontbeert elke logica. Al decennia werken ingenieurs en specialisten aan allerlei technische en andere maatregelen om de handicaps als gevolg van auto-ongevallen te vermijden. Daaruit volgt helemaal niet dat we de zorg voor hen die toch zo’n handicap hebben, gaan verwaarlozen. Integendeel, hoe minder mensen we met een bijzondere zorg moeten omringen, hoe beter we die steun kunnen organiseren.

Wereld zonder handicaps

Het is inderdaad juist dat kinderen en volwassenen met een handicap een gelukkig leven kunnen leiden, maar het is evident dat dit moeilijker is en dat de kans op lijden groter wordt. Als je weet dat twee derde van de huwelijken op een echtscheiding uitloopt, dan moet er toch het besef zijn dat zoiets voor een gehandicapt kind veel dramatischer is? Uit persoonlijke contacten weet ik dat alleenstaande moeders van zo'n kind het vreselijk moeilijk kunnen hebben en dat ze niet altijd op de nodige steun kunnen rekenen. Voor zwakkeren blijft dit een harde maatschappij. En zelfs als alles goed verloopt, hoe vaak heb ik niet gehoord 'maar wat als ik er niet meer zal zijn?'

Vrouwen kunnen na een onheilspellende test besluiten geen abortus te vragen: we moeten dat respecteren. Maar we moeten zeker geen betoog houden om vrouwen complexen te bezorgen wanneer ze zo'n foetus niet tot volle wasdom laten komen. Die beslissing staat om vele redenen ethisch op een hoog niveau en dat mag gezegd worden.

Een wereld met minder handicaps, of eventueel zonder, is in dat opzicht een verbetering. Wie het tegendeel beweert, wie een drastische vermindering van het aantal gehandicapten zou betreuren, omdat de maatschappij dan minder solidair zou zijn en minder zorg zou tonen, doet me denken aan uitspraken uit de 19de eeuw die de aanwezigheid van armen verdedigden, omdat de rijken dan meer liefdadigheid konden beoefenen.

Etienne Vermeersch

Als er een pil zou zijn om de geboorte van een kind met Down te vermijden, zouden alle redelijke toekomstige moeders die pil nemen